

Beleidsplan

wetenschapscommunicatie 2012-2014

20 1 2012

Departement EWI

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Beleid wetenschapscommunicatie 1995-2011	4
2.1.	Actieplannen Wetenschapscommunicatie	4
2.2.	Structurele partners van het Actieplan Wetenschapscommunicatie	4
2.3.	Wetenschapsinformatienetwerk (WIN).....	6
2.4.	Oproepen tot het indienen van projecten wetenschapspopularisering	6
2.5.	Overzicht budget.....	7
3.	Bouwstenen voor een nieuw beleid	7
3.1.	Evaluatie van het beleid	7
3.1.1.	Startonderzoek.....	7
3.1.2.	Evaluatie van beleid en ontwikkeling van beleidsscenario's.....	8
3.1.3.	Feedback van de actoren	9
3.2.	Aanbevelingen VRWI 2007-2008 en voorstel van antwoord van het departement EWI	10
3.3.	Aanbevelingen VRWI, VLOR en geïntegreerd actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek ..	10
3.4.	Internationale tendensen	11
3.5.	Wetenschap en Innovatie in Vlaanderen	12
4.	Beleidsdoelstellingen 2012-2014.....	14
5.	Project 'Impactvolle communicatie over wetenschap, technologie en innovatie (WTI) 2012-2014'	17
5.1.	Projectdoelstellingen en projectresultaten	18
5.2.	Projectorganisatie.....	19
6.	Bijlagen.....	20

1. Inleiding

Deze beleidsvoorbereidende nota met betrekking tot wetenschapscommunicatie heeft als doel de krijtlijnen uit te zetten voor de periode 2012-2014.

Vertrekkende van een historisch overzicht van het beleid ter zake tussen 1995 en 2009, het evaluatiejaar, wordt toegelicht hoe de opeenvolgende Actieplannen Wetenschapsinformatie c.q. Wetenschapscommunicatie vorm hebben gekregen, en vorm hebben gegeven aan het op heden bestaande instrumentarium. Een overzicht van enkele belangrijke elementen uit de beleidsevaluatie uitgevoerd door het bureau Resource Analysis, een kritische analyse van feedback uit het veld t.a.v. het beleidsvoorbereidende departement en middels o.a. het wetenschapsinformatienetwerk en een korte schets van de snel veranderende internationale en regionale context geven aanleiding tot de vaststelling dat hoewel de elementen van levenslang leren en verhoogd maatschappelijk draagvlak reeds voorheen in de beleidsdocumenten aanwezig waren, de focus tot nog toe voornamelijk op het verhogen van de instroom bij exact wetenschappelijke richtingen lag, en in de feiten jongeren quasi de enige doelgroep van het beleid zijn geweest.

Zonder afbreuk te doen aan het belang van een verhoogde instroom in wetenschappelijke, en vooral technische richtingen, kan worden opgemerkt dat de stijgende aandacht voor *public engagement in science* aanleiding zal moeten geven tot een verbreding van zowel doelgroepen als gebruikte methoden. Immers, het vertrouwen van de bevolking in toegepaste wetenschap en technologie is een essentiële randvoorwaarde voor maatschappelijk en economisch succes in onze regio.

Beleidsaanbevelingen 31 en 33 van de VRWI wijzen op het belang van een betrouwbare informatie voor wetenschap en technologie. “Scientific literacy” blijft een *conditio sine qua non* voor public engagement in science.

Naar aanleiding hiervan heeft het departement EWI de beleidsvoorbereidende nota in verband met Kennisdeling op het net afgeleverd, die pleit voor het kosteneffectief maximaal aanwenden en integreren van bestaande initiatieven zoals www.Kennislink.nl, UiTinVlaanderen.be en www.Klascement.net.

Recente internationale publicaties tonen aan dat het belang van maatschappelijke betrokkenheid bij brede lagen van de bevolking essentieel is om een cultuur van wetenschap en innovatie te stimuleren. Synergie met enerzijds de VIA-doelstellingen met betrekking tot sociale inclusie en maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid (8 en 19) en anderzijds een volgehouden aandacht voor het levenslang leren en het stimuleren van excellentie leiden ons tot een aantal beleidsaanbevelingen.

Betrokkenheid bij wetenschap en technologie voor hen die er nu te ver van af staan enerzijds, en maximaal benutten van de aanwezige “human resources” anderzijds. Wetenschapscommunicatie niet alleen als een top-down communicatie van wetenschappers naar publiek, maar als maatschappelijke dialoog.

Op basis van een evaluatie van het beleid, feedback van actoren, aanbevelingen van VLOR en VRWI en internationale tendensen, kortom de bouwstenen voor ons nieuw beleid, komen we tot een aantal voorstellen voor beleidsdoelstellingen voor het beleid rond wetenschapscommunicatie in de periode 2012-2014. Ter ondersteuning van deze beleidsdoelstellingen wordt een project ontwikkeld waarbij de opmaak en uitvoering van een marketing- en communicatieplan voor wetenschap, technologie en innovatie centraal staat.

2. Beleid wetenschapscommunicatie 1995-2011

2.1. Actieplannen Wetenschapscommunicatie

Het actieplan Wetenschapscommunicatie is het instrument waarmee de Vlaamse overheid haar beleid op het vlak van wetenschapscommunicatie vertolkt. Het omvat alle activiteiten en initiatieven waarmee dit beleid gerealiseerd wordt en stelt de actoren voor die hiertoe bijdragen.

Sinds 1994 is wetenschapscommunicatie een belangrijk aandachtspunt in het globale wetenschaps- en technologiebeleid van de Vlaamse overheid. In de periode tot 2009 kunnen drie fasen van ongeveer 5 jaar worden onderscheiden:

- **1995-1999** : zaaiperiode of periode waarin doelgroepen omschreven werden, initiatieven uitgebouwd werden, en contacten met de actoren gelegd werden om hen bij de realisering van de doelstellingen te betrekken. In deze periode werden de financiële middelen gestaag verhoogd. Het “startonderzoek wetenschapsinformatie” heeft deze eerste periode geëvalueerd en aanbevelingen geformuleerd voor het beleid van de volgende periode.
- **2000-2004** : doorgroeiperiode waarin het veld van actoren werd gestimuleerd om zelf o.a. via het kanaal van de oproepen voor projecten wetenschapspopularisering nieuwe initiatieven voor te stellen.
- **2005-2009**: periode van toenemende structurele samenwerking tussen de actoren en de Vlaamse overheid en tussen de actoren onderling, door meer structurele partnerschappen af te sluiten, en door de oprichting en uitbouw van expertisecellen wetenschapscommunicatie binnen de associaties van Vlaamse universiteiten en hogescholen en door de uitbouw van het Wetenschapsinformatienetwerk (WIN). Deze en voorgaande periode werden op hun beurt grondig geanalyseerd. De analyse wordt in het volgend hoofdstuk verder uitgediept

In de periode **2010-2011** wordt dit nieuwe beleidsplan voorbereid.

Voor de implementatie hiervan zal een overkoepelende communicatiestrategie voor de periode 2012-2014 ontwikkeld worden.

2.2. Structurele partners van het Actieplan Wetenschapscommunicatie

Voor het uitvoeren van de jaarlijkse actieplannen wetenschapscommunicatie werd beroep gedaan op een aantal (structurele) partners, waarvan de grootste partners hierna kort voorgesteld worden.

F.T.I vzw

Flanders Technology International vzw (FTI) is de grootste structurele partner van het actieplan wetenschapscommunicatie. Naast de uitbating van het doe-centrum Technopolis in Mechelen staat FTI in voor de uitvoering van een deel van de activiteiten van het actieplan, o.a. de organisatie van de Vlaamse Wetenschapsweek.

Vanuit het actieplan wetenschapscommunicatie worden voor FTI volgende doelstellingen onderscheiden:

- Het promoten van wetenschap, techniek en technologische innovatie bij alle lagen van de bevolking en in het bijzonder bij de schoolgaande jeugd
- Het ter beschikking stellen van eigen expertise en ervaring aan andere actoren in Vlaanderen en samenwerkingsverbanden met de actoren opzetten

De expertisecellen wetenschapscommunicatie van de associaties van Vlaamse universiteiten en hogescholen

De expertisecellen wetenschapscommunicatie zijn vijf entiteiten, opgericht binnen de vijf associaties van universiteiten en hogescholen, met als missie het populariseren van wetenschap en technologie voor schoolgaande jeugd, studenten en grote publiek. Zij staan in voor de coördinatie van alle activiteiten van hun associatie op het vlak van wetenschapspopularisering en wetenschapscommunicatie.

De strategische doelstellingen van de expertisecellen zijn:

- Wetenschappelijke bevindingen, analyses en expertises (op een interactieve manier) onder de aandacht brengen van niet-wetenschappers in Vlaanderen;
- Een aantal initiatieven ontwikkelen vertrekkende van een informatiebehoefte vanuit de maatschappij;
- Het actief uitbouwen van de samenwerking met het onderwijsveld in Vlaanderen;
- Samenwerking uitbouwen met de overheid, het bedrijfsleven, de media en andere actoren van wetenschapspopularisering in Vlaanderen.

Roger Van Overstraeten Society vzw

De Roger Van Overstraeten Society vzw (RVO-S vzw) heeft als missie zowel bij jongeren als bij het grote publiek de interesse voor wetenschap en techniek en in het bijzonder voor ICT, micro- en nanotechnologie opwekken en vergroten, maar ook de maatschappelijke relevantie van deze domeinen duidelijk maken.

RVO-S ontwikkelt daarvoor een innovatief educatief aanbod waarmee een doorlopende leerlijn vanaf 2,5 tot 22 jaar opgebouwd wordt. In samenwerking met de pedagogische begeleiding biedt zij eveneens een intensieve training en opvolging voor leerkrachten aan, m.b.t. het gebruik van dit materiaal.

De Vlaamse Volkssterrenwachten

De Volkssterrenwachten zijn verenigingen die het grote publiek in contact brengen met sterrenkunde en aanverwante wetenschappen. In een aangepast kader, met behulp van specifieke infrastructuur en uitrusting, organiseren zij waarnemingen, sterrenkijkdagen, lezingen, en educatieve activiteiten op maat van specifieke doelgroepen en van het grote publiek.

De Vlaamse Olympiades

De Vlaamse Olympiades zijn vijf wetenschappelijke wedstrijden, bedoeld voor jongeren van het secundair onderwijs. Zij bestrijken samen acht vakgebieden:

- De Vlaamse Wiskunde Olympiade
- De Vlaamse Olympiades voor Natuurwetenschappen (Chemie, Biologie en Fysica)
- Olyfran – Concours de Français
- De Vlaamse Geografie Olympiade
- De Vlaamse Olympiade Latijn en Grieks

De bedoeling van deze wedstrijden is het verhogen van de interesse bij jongeren in de derde graad van het secundair onderwijs voor de hogergenoemde vakgebieden en dit door gebruik te maken van een aantrekkelijke wedstrijdformule.

De Wiskunde Olympiade, de Vlaamse Olympiade voor Natuurwetenschappen en Olyfran organiseren ook een junioreditie voor leerlingen uit de 2e graad secundair onderwijs. Bij de meeste vakgebieden bestaat ook een internationale competitie. De Vlaamse olympiade fungeert in dit geval als preselectie voor de internationale wedstrijd.

Andere structurele partners

Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging (KVIV), Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Jeugd, Cultuur en Wetenschap vzw, Natuur en Wetenschap vzw, Scriptieprijs vzw, Solvay Instituut.

2.3. Wetenschapsinformatienetwerk (WIN)

De Vlaamse overheid ontwikkelde het WetenschapsInformatieNetwerk (WIN) om de actoren in het veld van wetenschapscommunicatie te ondersteunen (zie ook bijlage 1). De bedoeling van het netwerk is de uitwisseling van informatie en expertise te bevorderen en dit zowel tussen actoren onderling als met de overheid. Om het proces te vergemakkelijken, wordt het WetenschapsInformatieNetwerk ondersteund door een elektronisch platform, www.wetenschapsinformatienetwerk.be, dat beheerd wordt door het departement EWI. Op deze website kunnen alle partners uit het actieplan maar ook andere geïnteresseerden die actief betrokken zijn bij de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie, hun activiteiten op het vlak van wetenschapspopularisering bekend maken en hierover onderling ervaringen en expertise uitwisselen.

Het departement EWI organiseert sinds 2009 twee maal per jaar een netwerkmoment voor alle leden van het WIN. Deze netwerkmomenten hebben als doel samenwerking tussen de leden onderling enerzijds maar ook tussen de leden en andere organisaties actief in het veld van de wetenschapscommunicatie anderzijds te bevorderen. De netwerkmomenten worden gehost door een organisatie die nog niet zo bekend is in het veld van deze actoren en zichzelf op die manier in de kijker kan zetten.

Een overzicht van de voorbije netwerkmomenten:

- April 2009: International Polar Foundation
- Oktober 2009: Instituut voor Samenleving en Technologie (IST) (Vlaams Parlement)
- Maart 2010: Huis van de Toekomst, Living Tomorrow
- December 2010: Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde in Antwerpen (Zoo)
- Mei 2011: Nationale Plantentuin van België (Meise)

2.4. Oproepen tot het indienen van projecten wetenschapspopularisering

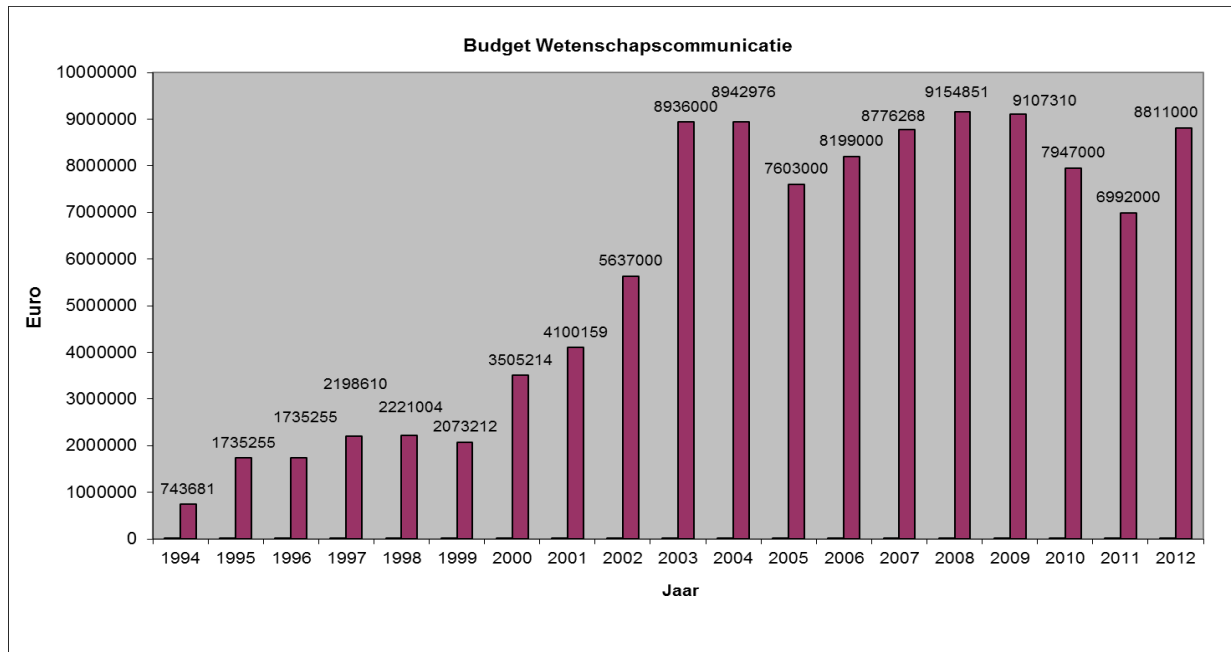
Met het instrument van de oproepen beoogt de Vlaamse overheid een kader aan te reiken waarin nieuwe initiatieven tot stand kunnen komen. De oproepen zijn bestemd voor projectvoorstellen van universiteiten, hogescholen, wetenschappelijke instellingen en verenigingen en bedrijven. In de afgelopen periode werden er tien oproepen uitgeschreven, al dan niet thematisch bepaald en voor diverse doelgroepen. Zo zijn er oproepen geweest voor projectvoorstellen over ICT, levenswetenschappen, ruimtevaart en aardwetenschappen, oproepen voor multimediale projecten, voor nieuwe Tv-programma's, voor bijdragen van de geschreven pers en voor projecten die focussen op meisjes en wetenschappen. Projecten richtten zich afwisselend tot de schoolgaande jeugd, al dan niet in klasverband, of tot het grote publiek.

Over de periode 1999-2009 werden er 587 projectvoorstellen ingediend. Al deze projecten werden geëvalueerd door een jury van vier externe experts op het vlak van de betreffende

wetenschapsdisciplines en op het vlak van wetenschapspopularisering. 166 projecten werden in totaal gesubsidieerd.

2.5. Overzicht budget

De onderstaande figuur geeft de evolutie weer in het budget rond wetenschapscommunicatie sinds 1994. Het cijfer voor 2012 is het beschikbare budget opgenomen in de door de Vlaamse Regering goedgekeurde initiële begroting voor 2012.

Figuur 1: overzicht van het budget wetenschapscommunicatie 1994-2012

3. Bouwstenen voor een nieuw beleid

3.1. Evaluatie van het beleid

3.1.1. Startonderzoek

Het beleid inzake de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de periode 1994-2000, en de hieraan gekoppelde jaarlijkse actieplannen Wetenschapsinformatie en Innovatie werden een eerste keer uitvoerig geanalyseerd in het startonderzoek Wetenschapsinformatie (2001). Op basis van de in dit rapport geformuleerde aanbevelingen en rekening houdend met de ontwikkelingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), werd in het actieplan 2002 al werk gemaakt van de verbetering van de werking en uitvoering van het actieplan (o.a. met structurering van het veld en georganiseerd overleg) een proces dat ook de volgende jaren werd verder gezet.

3.1.2. Evaluatie van beleid en ontwikkeling van beleidsscenario's

In 2009 werd een studie¹ opgezet door het consultancy bureau Resource Analysis om het beleid en de effecten van de verschillende acties in de periode 2002-2008 grondig te analyseren. Aan deze analyse werden meteen ook beleidsscenario's gekoppeld gericht op korte, middellange en lange termijn. De beleidssamenvatting wordt als bijlage 2 toegevoegd. De ex-post evaluatie van het beleid gebeurde a.d.h.v. documentenanalyse, behoeftebevestigingen en focusgroepgesprekken met doelgroepen en stakeholders.

Scenario's:

Er werden vier beleidsscenario's uitgewerkt met elk een afzonderlijke focus:

1. innovatie,
2. arbeidsmarkt ondersteunend,
3. wetenschappelijke en technische geletterdheid,
4. wetenschap en maatschappij.

De vier 'scenario's' zijn extreme situaties en staan niet op zichzelf. Het zijn als het ware bouwstenen die kunnen gebruikt worden in een globale beleidsvisie.

Beleidsaanbevelingen:

Naast de beleidsscenario's werden op basis van de evaluatie een aantal concrete beleidsaanbevelingen opgenomen. De belangrijkste hierbij zijn:

- 1) meer top down beleid
- 2) expliciteren van gewenst imago van wetenschap en wetenschapper
- 3) capaciteitsopbouw wetenschapscommunicatie
- 4) ritsen met andere beleidsdomeinen
- 5) van doelgroepen naar diversiteitsbeleid
- 6) responsabilisering van de structurele partners en andere betrokkenen
- 7) meer transparantie in het beleid
- 8) onderwijsinnovatie
- 9) structureren partnerschappen
- 10) structurele samenwerking met de media

Doelgroepen: Ondanks het feit dat de doelstellingen in de verschillende actieplannen gericht zijn naar verschillende doelgroepen (groot publiek, jongeren, leerkrachten, wetenschappers) is de doelgroep die hoofdzakelijk bereikt wordt de schoolgaande jeugd (85%). Leerkrachten (3%), wetenschappers (3%) en het groot publiek (8%) hinken duidelijk achterop.²

Een substantieel deel van het budget (43% in 2010, 54% in 2011) van wetenschapscommunicatie wordt bijvoorbeeld gereserveerd voor het doe-centrum Technopolis, dat in de praktijk vooral gericht is op kinderen en schoolgaande jeugd.³

Een aantal opmerkingen die de doelgroepen gaven tijdens de focusgroepgesprekken bij de evaluatie worden hieronder weergegeven:

---

¹ "Ontwikkelen van Beleidsscenario's gericht op de korte, middellange en lange termijn voor het beleid en de acties op het vlak van de popularisering van wetenschap, techniek en technologisch innovatie en dit op basis van een grondige analyse van het verleden"

² Ontwikkelen van Beleidsscenario's gericht op de korte, middellange en lange termijn voor het beleid en de acties op het vlak van de popularisering van wetenschap, techniek en technologisch innovatie en dit op basis van een grondige analyse van het verleden, Ex Post en SWOT analyse, Resource Analysis

³ Resultaten focusgroepgesprekken doelgroepen en actoren, studie Resource Analysis

1. er is nood aan meer betrouwbare en overzichtelijke informatie rond wetenschap, technologie en technologische innovatie. Persoonlijk contact en uitwisseling van ervaringen blijft hierbij belangrijk;
2. veel jongeren gaan specifiek op zoek naar informatie over studiekeuze en latere beroepsmogelijkheden;
3. traditionele kanalen (boek, tijdschrift, TV, radio) blijven belangrijk als medium om informatie te verspreiden;
4. er is een gebrek aan rolmodellen in de media.

Effectmetingen

Er kunnen geen causale verbanden aangetoond worden tussen het beleid en de tendensen inzake arbeidsmarkt, innovatie, ondernemen, uitstroom van wetenschappelijk geschoolden etc. Het is immers niet mogelijk aan te tonen dat de toename van inschrijvingen in wetenschappelijke en technische studierichtingen te wijten zou zijn aan de inspanningen op het vlak van popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie (WTTI). Toch hebben de inspanningen inzake popularisering van WTTI wellicht bijgedragen tot de huidige positieve tendensen inzake studiekeuze. De tendensen inzake interesse bij het grote publiek zijn echter negatief.⁴

3.1.3. Feedback van de actoren

De actoren hebben langs verschillende kanalen de mogelijkheid om feedback te geven over het beleid: bij de evaluatiestudie over het beleid in 2009, via het overlegplatform Wetenschapscommunicatie, op de WIN netwerkmomenten enz..

Een aantal opmerkingen en reacties geven aanleiding tot stellingen die kunnen meegenomen worden bij het ontwikkelen van een visie voor het toekomstige beleid.

1. wetenschap is niet langer een zelfregulerende machine, maatschappelijke sturing is dus noodzakelijk, en gebeurt de facto; daartoe is communicatie uiteraard absoluut noodzakelijk⁵.
2. het verbeteren van het imago van wetenschappen en techniek dient volgens de actoren te worden nagestreefd. Ook het verbeteren van de wetenschappelijke en technische geletterdheid staat vooraan op het verlanglijstje. Er worden minder prioriteiten gesteld m.b.t. het promoten van de studierichtingen.
3. er moet niet alleen ingespeeld worden op bestaande behoeften bij de doelgroepen maar het aanbod dient ook in te spelen op nieuwe maatschappelijke behoeften. Een goede samenwerking met onderwijs, media, vrijetijdsaanbod,.. is noodzakelijk.
4. leerkrachten zijn heel invloedrijke personen voor jongeren maar zijn soms niet voldoende vertrouwd met de materie of met een manier van enthousiasmeren.
5. een deel van het veld van actoren pleit voor een professionalisering van het beroep van wetenschapscommunicator.
6. er is veel versnippering in het veld van actoren.
7. er is nood aan top down beleid
8. het werken met oproepen is een sterkte maar ook een zwakte: een sterkte omdat het kansen biedt voor nieuwe initiatieven en spelers, maar ook een zwakte doordat sommige partners voor hun financiering afhankelijk zijn van het binnenhalen van projectmiddelen via oproepen. Hierdoor kunnen, na afloop van die projecten, bepaalde partners verdwijnen en met hen de inhoudelijke capaciteit en expertise die werd opgebouwd.

---

⁴EX Post en SWOT analyse, studie Resource Analysis

⁵ Zie ook Hamlet en Entropie, Jean Paul Van Bendegem, 2009

3.2. Aanbevelingen VRWI 2007-2008 en voorstel van antwoord van het departement EWI

De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) heeft twee aanbevelingen gepubliceerd inzake wetenschapscommunicatie. In aanbeveling 31 'Communicatie over wetenschap, technologie en innovatie via de media', van 31 mei 2007 wordt er aanbevolen om binnen Vlaanderen een multimediawebsite op te starten 'waar jongeren en leerkrachten betrouwbare informatie kunnen vinden omtrent wetenschap en technologie, studierichtingen, getuigenissen van (jonge) onderzoekers, enz..

Deze aanbeveling werd verder uitgewerkt in aanbeveling 33, 'Portaalsite voor communicatie over wetenschap, technologie en innovatie', die op 19 maart 2008 door de VRWI werd goedgekeurd. In deze aanbeveling wordt aan het departement EWI voorgesteld om de haalbaarheid te onderzoeken van de uitbouw van dergelijke portaalsite.

Als antwoord hierop werkte het departement EWI in 2009 een voorstel uit (bijlage 1/ Kennisdeling op het net) voor een optimale beschikbaarheid en verspreiding van betrouwbare informatie over wetenschap, techniek en innovatie op basis van samenwerking met bestaande initiatieven in Vlaanderen en Nederland en het besteden van zo weinig mogelijk budget.

Voor het verspreiden van inhoudelijke informatie naar het groot publiek wordt voorgesteld om samen te werken met de Nederlandse website www.Kennislink.nl. Het doel van deze website is wetenschappelijke informatie toegankelijk te maken voor een breed publiek. Vooral scholieren behoren tot de doelgroep. Op Kennislink is uitsluitend betrouwbare informatie te vinden. Alle informatie is inhoudelijk gecontroleerd door vakredacteurs (dikwijls onderzoekers zelf). Er zou een Vlaamse spiegelsite ontwikkeld worden waar Vlaamse onderzoeksinformatie aan bod kan komen maar waarbij ook gebruik gemaakt kan worden van de zeer uitgebreide database van het Nederlands Kennislink.

Om activiteiten rond wetenschap, techniek en innovatie beter bekend te maken in Vlaanderen stelt het departement voor om de gegevens van het wetenschapsinformatienetwerk te koppelen aan de UiTdatabank van UiTinVlaanderen. UiTinVlaanderen.be werd ontwikkeld door CultuurNet Vlaanderen. Op UiTinVlaanderen.be kan je terecht voor de meest volledige cultuur- en vrijetijdsagenda voor Vlaanderen en Brussel.

Specifiek voor de leerkrachten in het domein van wetenschap en techniek wordt gedacht aan communityvorming op de website www.Klascement.net. Klascement is een portaalsite voor en door onderwijs. De bedoeling hier zou zijn een eigen subsite te ontwikkelen voor de leerkrachten wetenschappen en wiskunde voor uitwisseling van expertise en het versterken van het communitygevoel. Daarnaast zou ook alle informatie van het wetenschapsinformatienetwerk dat gericht is op leerkrachten gekoppeld kunnen worden aan de databank van Klascement..

3.3. Aanbevelingen VRWI, VLOR en geïntegreerd actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek

Eind 2010 werd in het Vlaams Parlement een motie gestemd om de VRWI en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) te raadplegen over het verhogen van de uitstroom van het aantal afgestudeerden in wetenschappelijke en technische (W&T) richtingen. Hun adviezen werden gepubliceerd op 24/03/2011 (VRWI advies 155: 'Naar een integraal beleid voor wetenschappelijke en technische knelpuntrichtingen', Vlor: 'Advies over een stimuleringsplan voor wetenschappen en techniek in het onderwijs'). Op basis van deze adviezen werd in het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd op 7 juli 2011 die stelt dat een nieuw geïntegreerd interministerieel actieplan rond wetenschap en techniek nodig is, met als finale

doelstelling het verhogen van het aantal afgestudeerden in Wetenschap en Techniekrichtingen (in richtingen die een arbeidsgerichte finaliteit hebben).

Het departement Onderwijs en Vorming is in het najaar van 2011 gestart met de opmaak van een geïntegreerd actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek (2012 – 2020), in samenwerking met de departementen Werk & Sociale Economie (WSE) en EWI.

3.4. Internationale tendensen

In internationale en Europese context kan een verschuiving van een “top-down” benadering naar een op dialoog gerichte “Science in Society” worden opgemerkt. Van wetenschapspopularisering naar wetenschapscommunicatie. Van eenrichtingsverkeer naar dialoog. Van een didactisch model (Public Understanding of Science) naar een participatief model (Public Engagement in Science). Het didactisch model wordt in de vakliteratuur ook wel als het “deficit model” aangeduid. Dit model gaat uit van een tekort aan kennis bij het publiek, dat door de wetenschappers moet worden aangevuld. Het participatief model legt de nadruk op het verhogen van de betrokkenheid.

Het 7de kaderprogramma binnen Europa heeft zich expliciet tot doel gesteld om de betrokkenheid van de Europese burgers bij wetenschap en technologie te verhogen. Dit is in feite sindsdien de hoofddoelstelling van het programma “Science in Society” geworden⁶.

Wereldwijd is er een tendens waarbij naarmate het ontwikkelingsniveau van een maatschappij hoger is, er zich een dalende interesse in wetenschap aftekent. Binnen Europa is er ondanks een erkenning van het belang van wetenschap, technologie en innovatie, een relatief beperkte betrokkenheid van de burgers bij en kennis van wetenschap en technologie.

De wetenschappelijke interesse van de Belgen is vooral gericht op de medische wetenschap. Ondanks het feit dat Belgen redelijk goed scoren op kennisvragen blijft de kloof tussen maatschappij en wetenschap nog steeds bestaan. Er moeten inspanningen gedaan worden om wetenschap en technologie dichterbij die categorieën van mensen te brengen die nu minder in contact komen met wetenschap en die hierdoor vaak sceptisch staan tegenover wetenschap en technologie, zoals oudere mensen en lager opgeleiden⁷.

Het Vlaamse beleid van de vorige jaren legde ook al de nadruk op het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en technologie, maar toch voornamelijk met de focus op het verhogen van de instroom in technologische en wetenschappelijke richtingen. In de praktijk werden eerder weinig initiatieven genomen om de betrokkenheid van het grote publiek - of van specifieke doelgroepen – bij wetenschap en technologie te verhogen.

Het rapport van de Global Science Forum werkgroep “Improving the dialogue with Society on Scientific Issues” – waar het departement EWI ook in was betrokken – doet een aantal belangwekkende vaststellingen over de verhouding tussen wetenschap en maatschappij. Het vertrouwen in wetenschap in de geïndustrialiseerde landen is aan het dalen, en het aantal controversiële kwesties stijgt. De noodzaak aan een echte bi-directionele dialoog dringt zich op.⁸ Moderne wetenschappelijke en technologische kwesties vereisen een verbreding van de democratische praktijk terzake, met name door de organisatie van deze maatschappelijke dialoog. Top-down beslissingen met betrekking tot wetenschap en technologie worden door het publiek minder en minder aanvaard. Het is niet zozeer de kwestie dat de

---

⁶ Science in Society Forum 2005 : “Setting the scene”

⁷ Special Eurobarometer 224 (2005): *Europeans, Science and Technology*; Special Eurobarometer 225 (2005): *Social values, Science and Technology*; Flash Eurobarometer 239 (2008): *Young people and science*.

⁸ Report on Improving the Dialogue with Society on Scientific Issues as submitted to the 20th meeting of the Global Science Forum, 2009

geloofwaardigheid van de wetenschappers zelf zo sterk zou zijn afgenomen, maar wel het groeiende besef van de implicaties op lange termijn van de toegepaste wetenschap, de technologie, die het wantrouwen van de bevolking doet toenemen. Een tekort aan een gevoel van “ownership”, als het ware.⁹ Dit wordt eveneens opgemerkt door Maesele (2007): de vijandigheid en het wantrouwen ten opzichte van de wetenschap worden namelijk niet enkel door gebrek aan kennis veroorzaakt, maar eerder door het gebrek aan een gevoel van betrokkenheid, van *ownership*.¹⁰

Het rapport doet verder een aantal aanbevelingen waarbij gewezen wordt op het belang van doorzichtigheid en neutraliteit (unbiased moderation) bij het organiseren van deze dialoog. Het is hier dat de overheid in samenspraak met de wetenschappelijke wereld haar rol kan opnemen. Het participatief model gaat uit van een dialoog tussen de stakeholders. Dat zijn wetenschappers, het grote publiek, actiegroepen en Ngo's, de industrie en uiteraard ook de beleidsmakers. Hierbij dient te worden gezocht naar een gemeenschappelijk discours, stroomt de informatie niet enkel “top down”, maar in alle richtingen, en is het leerproces bij alle betrokkenen aanwezig. Door ook partijen te betrekken in dit proces die min of meer leek zijn in het onderwerp, zal ook bij hen de argwaan ten opzichte van het onderwerp dalen.

3.5. Wetenschap en Innovatie in Vlaanderen

Een van de doelstellingen van de beleidsnota 2009-2014 luidt “het versterken van het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en innovatie” (SD 3, OD 4). Door het maatschappelijke draagvlak voor en het imago van wetenschap, techniek en technologische innovatie te verbeteren stijgt niet alleen de betrokkenheid van de burgers, maar worden tevens de randvoorwaarden gecreëerd opdat er een grotere instroom zou ontstaan van jongeren naar het hoger onderwijs en meer specifiek naar wetenschappelijke, technisch/technologische en andere voor innovatie relevante studies. Studiekeuze van jongeren wordt immers beïnvloed door de ruimere maatschappelijke context waarin zij zich bevinden, en meer in het bijzonder door de attitude van hun ouders en leerkrachten.

Een aansluitende doelstelling van de beleidsnota 2009-2014 (SD 6, OD1) stelt dan ook dat er gewerkt moet worden aan de instroom voor wetenschappen, technologie en andere innovatierelevante studierichtingen. Binnen de doelgroep van de jongeren zal hiervoor een tweesparenbeleid worden gevoerd waarbij de aandacht zal verdeeld worden over enerzijds die specifieke groepen die het minst bereikt worden (allochtonen en andere kansengroepen) en anderzijds over toptalenten in wetenschap en technologie. De volledige diversiteit werd in de algemene acties tot nog toe onvoldoende bereikt. De interesse voor wetenschap en technologie bij jongeren zal gestimuleerd worden door de onderwerpen die aan bod komen in wetenschapscommunicatie te differentiëren en niet te beperken tot de harde wetenschappen. Dit sluit trouwens aan bij de toenemende synergie tussen maatschappelijke en technische innovatie.

Beide doelstellingen werden verder geconcretiseerd in de opeenvolgende beleidsbrieven 2010-2011 en 2011-2012. In deze laatste beleidsbrief wordt onder meer gesteld dat het wetenschapsinformatienetwerk (WIN), het Vlaams platform voor actoren in wetenschapscommunicatie /popularisering van wetenschap en technologie, verder wordt uitgebreid en versterkt in 2012. Een belangrijke bijdrage aan het versterken van het maatschappelijk draagvlak zal in 2012 de “Dag van de Wetenschap” zijn waarmee de tweejaarlijkse Vlaamse Wetenschapsweek zal worden beëindigd. Net zoals de editie in 2010 zal de “Dag van de Wetenschap” in 2012 gedecentraliseerd worden georganiseerd bij de relevante structurele partners van het wetenschapscommunicatiebeleid en bij een aantal

---

⁹ Ibidem

¹⁰ Science and technology in a mediatized and democratized Society, Journal of Science Communication 6(1), March 2007, Pieter A. Maesele

andere geïnteresseerde wetenschappelijke instellingen. Een gedecentraliseerde aanpak zal de drempel voor het grote publiek verlagen.

Voor het versterken van de maatschappelijke dialoog zal de ontwikkeling van wetenschapscafés sterk gestimuleerd worden. Ook het laagdrempelige initiatief “Grijze cellen” dat het FWO organiseert samen met EOS en deBuren, en waarbij wetenschappers met elkaar in debat gaan over actuele wetenschappelijke topics die een breed publiek aanspreken, zal worden voortgezet.

Specifiek naar aanleiding van “100 jaar Grote Oorlog 2014-2018”, zal het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie in de loop van 2012 verder onderzoeken hoe initiatieven met betrekking tot herinneringseducatie kunnen worden ondersteund. Hierbij wordt gezocht naar synergie met initiatieven rond digitalisering van audiovisueel materiaal. Met de toegenomen impact van wetenschap en technologie op de maatschappij, wordt ook een ethisch debat noodzakelijk om de coherentie tussen het wetenschapsbeleid en het algemene beleid te verhogen. In het kader van de activiteiten rond de herdenking van WO I, wordt ook dit aspect van wetenschapscommunicatie verder onder de aandacht gebracht in 2012.

Overheidsmiddelen voor innovatie moeten bijdragen tot het aanpakken van de grote maatschappelijke en economische uitdagingen waarmee onze samenleving en onze economie worden geconfronteerd.

Met betrekking tot innovatie leeft in Vlaanderen bij velen de overtuiging dat er nood bestaat aan de verdere groei van de zogenaamde ‘speerpunten’ en ook aan ‘grote projecten’. Dit is ook een van de belangrijke topics van het sociaal-economische plan ‘Vlaanderen in Actie’, Pact 2020 en Doorbraken 2020.

Een verdere invulling van de VIA Doorbraak ‘Innovatiecentrum Vlaanderen’ wordt gegeven in de conceptnota over de stroomlijning van het gericht innovatiebeleid. Door de koppeling te maken van enerzijds de wetenschappelijke en technologische sterktes van Vlaanderen (in de VRWI-speerpunten) met anderzijds de grote maatschappelijke en economische uitdagingen krijgen we multidisciplinaire innovatieknooppunten. Deze koppeling laat toe dat wetenschap en innovatie beter bijdragen tot het verlichten van onze maatschappelijke problemen, en tot de valorisatie van economische opportuniteiten. Deze koppeling geeft ook een strategische oriëntatie aan de speerpunten.

Het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en technologie is een belangrijk deel van het democratisch proces dat zoals hierboven aangehaald een stijgend belang kent. Een cultuur van wetenschap en technologie is echter ook van het allergrootste belang voor de positie van onze regio in Europa en in de wereld.

Een algemene positieve attitude ten overstaan van wetenschap en technologie zal essentieel zijn om deze VIA – doorbraak te realiseren. Het maatschappelijk effect ervan zal ook maximaal zijn wanneer deze doorbraak door de bevolking is gedragen.

Voor onze regio is niet enkel een breed maatschappelijk gedragen cultuur van wetenschap en technologie van belang. Een andere doorbraak van VIA, excelleren in persoonlijke ontwikkeling, stelt dat ook gepassioneerde toptalenten in de exacte wetenschappen moeten worden gedetecteerd en begeleid tot excellentie. Een aanpak dus, waarbij enerzijds zij die nu uit de boot vallen worden betrokken en anderzijds het aanwezige talent maximaal wordt benut en gestimuleerd.¹¹

---

¹¹ Vlaanderen in Actie : Doorbraken 2020, excelleren in persoonlijke ontwikkeling

Hoewel dit in het VIA - document niet expliciet wordt vermeld, kan worden opgemerkt dat om de VIA-doelstelling van sociale inclusie en maatschappelijke participatie¹² te realiseren een participatieve wetenschapscommunicatie van essentieel belang is. Immers, in een kennismaatschappij waarin o.a. sprake is van een toenemende “digitale kloof” kan worden vastgesteld dat betrokkenheid bij wetenschappelijke en technologische aspecten van de samenleving in sterke mate verband houdt met factoren van sociale inclusie, opleidingsniveau en activiteitsgraad. Ook bij doelstelling 19, maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid is in een steeds meer “getechnologiseerde” maatschappij het verband met de “public engagement in science” evident. Immers, het besef groeit dat wetenschap in plaats van waardenvrij en onafhankelijk net in sterke mate sociaal, economisch en politiek is ingebed.¹³

Participatie en betrokkenheid bij wetenschap en wetenschappelijke kennis is ook het wapen bij uitstek in de strijd tegen sociale exclusie¹⁴. Het departement was actief betrokken bij de taskforce Science and Poverty¹⁵, dewelke heeft meegewerkt aan de formulering van de beleidsdoelstellingen op Europees niveau met betrekking tot dit onderwerp. Op 5 december 2011 organiseert het departement een EWI-focus “armoede en wetenschap”, waarop Europese en Vlaamse experts en vertegenwoordigers uit het veld aanwezig zullen zijn.

4. Beleidsdoelstellingen 2012-2014.

Als uitgangspunten en bouwstenen voor het beleid baseert het departement zich op de bouwstenen vermeld in hoofdstuk 3.

Globaal gezien betekent dit een accentverschuiving van een beleid dat zich tot nog toe voornamelijk op jongeren richtte, en voornamelijk de verhoging van de instroom als doelstelling had, naar een beleid dat zoveel mogelijk het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap én technologie als doelstelling heeft, wat een belangrijke impact zal hebben op ondernemerschap en innovatie. Hierbij is ook een belangrijke taak weggelegd voor het onderwijs.

De volgende vijf beleidsdoelstellingen kunnen worden onderscheiden voor het beleid rond wetenschapscommunicatie. De vijf doelstellingen kunnen niet los van elkaar gezien worden, ze beïnvloeden elkaar. Verschillende acties of instrumenten zullen dan ook een effect teweegbrengen op meer dan één doelstelling. Het is echter van belang om vijf afzonderlijke pistes te definiëren waarop de Vlaamse overheid zich in de resterende periode van de legislatuur zal focussen.

Beleidsdoelstelling 1: Cultuur voor wetenschap en innovatie

Het stimuleren van een cultuur van wetenschap en innovatie bij alle lagen van de bevolking en bijdragen tot het verhogen van het innovatieve potentieel.

Sterke betrokkenheid bij wetenschap en technologie is essentieel om een aantal VIA – doorbraken in de ‘speerpunt domeinen’ te realiseren. Het maatschappelijk effect van nieuwe innovatieve projecten zal immers maximaal zijn wanneer deze doorbraak door de bevolking is gedragen. Het realiseren van een cultuur van wetenschap en technologie is echter een werk van lange adem en kan alleen maar bereikt worden door op verschillende fronten tegelijk actief te zijn.

---

¹² Vlaanderen in Actie : 20 doelstellingen

¹³ Pieter Leroy in Wetenschap, maatschappij, politiek: wie stuurt wie? (uitgave van viWTA / IST)

¹⁴ Zie ook Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, goedgekeurd op 2 juli 2010 door de Vlaamse Regering

¹⁵ Het departement EWI was ook aanwezig op de conferentie Science against Poverty, april 2010, dat werd georganiseerd onder Spaans voorzitterschap

Om deze doelstelling te bereiken zal in eerste instantie gewerkt worden aan de wetenschappelijke geletterdheid, niet alleen bij jongeren maar ook bij het grote publiek. Het grote publiek op een volwassen manier informeren over nieuwe technieken, innovatieve projecten, valorisatie van onderzoek en ontwikkeling of de toepassingen van wetenschappelijk onderzoek en de resultaten hiervan is een eerste stap.

Daarnaast moet gewerkt worden aan een positief imago van wetenschap en technologie (en van de betrokken actoren)¹⁶. In de periode 2012-2014 zal een overkoepelende communicatiestrategie worden ontwikkeld om met een duidelijke boodschap niet alleen het imago van wetenschap en innovatie in Vlaanderen te verbeteren maar ook om communicatie over de verschillende bestaande wetenschappelijke/wetenschapscommunicatieve initiatieven en instellingen te overkoepelen en beter op elkaar af te stemmen. Het moet onder meer duidelijk worden bij het grote publiek dat wetenschap, onderzoek en innovatie kort bij hun eigen leefwereld staan en noodzakelijke onderdelen zijn van de transformatie van de economie die nodig is.

Iedereen moet toegang hebben tot betrouwbare online informatie over wetenschap, technologie en innovatie. Om hieraan tegemoet te komen werden reeds een aantal pistes uitgewerkt door het departement EWI waaronder een samenwerking met de kenniswebsite Kennislink¹⁷.

Om de informatie over wetenschapspopulariserende activiteiten dichter bij de burgers te brengen kan er samengewerkt worden met UiTinVlaanderen, dé website met de meest volledige vrijetijdsagenda van Vlaanderen en Brussel.

Beleidsdoelstelling 2: Verhogen van participatie aan wetenschap en innovatie

Het verhogen van de participatie van brede lagen van de bevolking aan het maatschappelijk debat rond wetenschap en innovatie en de impact hiervan op de samenleving.

Deze beleidsdoelstelling sluit nauw aan bij de eerste beleidsdoelstelling. Naast de volgehouden inspanning om de wetenschappelijke geletterdheid bij brede lagen van de bevolking te verhogen is het noodzakelijk de dialoog tussen wetenschap en maatschappij te stimuleren. Om van Vlaanderen blijvend een succesvolle kennismaatschappij te maken is het immers essentieel dat maatschappelijke noden en bezorgdheden worden opgenomen in een voortdurend democratisch debat met een steeds meer betrokken en beter geïnformeerd publiek, en met betere mogelijkheden tot collectieve keuzes over wetenschappelijke en technologische kwesties.

Het organiseren van debatten, wetenschapscafés, het inzetten van wetenschapswinkels kunnen bijvoorbeeld helpen deze doelstelling te verwezenlijken. Zowel ontwikkelaars als gebruikers van innovatie kunnen betrokken worden bij deze initiatieven.

Daarnaast is het de taak van het departement en het kabinet om haar kennis en expertise in deze materie te vergroten door deel te nemen aan internationale netwerken en kennis te vergaren binnen organisaties rond participatief beleid zoals Living Knowledge (het international Science shop network), Civisti (Citizens visions on science technology and innovation), The National Co-ordinating Centre for Public Engagement (UK), Platform Wetenschapscommunicatie Nederland (PWC) enz...

Beleidsdoelstelling 3: Doelgroepenbeleid gericht op het vergroten van kansen

Eenzijds aandacht besteden aan het verhogen van betrokkenheid van kansengroepen, en anderzijds het verhogen van de kansen voor toptalent om van Vlaanderen een topregio te maken.

---

¹⁶ Beleidsaanbeveling 2 Evaluatie beleid door Resource Analysis

¹⁷ Bijlage 1: Kennisdeling op het net

Voor onze regio is niet enkel een breed maatschappelijk gedragen cultuur van wetenschap en technologie van belang. Ook moeten gepassioneerde potentiële toptalenten in de exacte wetenschappen vroeg genoeg worden gedetecteerd en begeleid tot excellentie. Een aanpak dus, waarbij enerzijds aandacht besteed wordt aan kansengroepen en anderzijds het aanwezige talent maximaal wordt benut en gestimuleerd.

Meer mensen dienen toegang te krijgen tot wetenschap en technologie. Het streven naar het dichteren van de digitale kloof kan hier een actie zijn, maar valt buiten het domein van wetenschapscommunicatie. Er zal wel afstemming gezocht worden bij die organisaties die daar mee bezig zijn. Ook zal er in de toekomst meer aandacht geschonken worden aan het bereiken en betrekken van vrouwen en kansengroepen zoals alloctonen, ouderen en laaggeschoolden.¹⁸

Opdat het onderzoeks- en innovatiesysteem effectief meer potentiële onderzoekers zou kunnen aantrekken zijn er specifieke acties nodig gericht op getalenteerde jongeren uit wetenschappelijke richtingen.

Begaafde jongeren met interesse voor wetenschap en technologie hebben in het onderwijs te weinig gelegenheid om aan den lijve te ondervinden wat wetenschappelijk onderzoek precies inhoudt. Hun leerkrachten zijn zelf geen onderzoekers en de leerplannen laten onvoldoende ruimte om echt onderzoek te doen. Nochtans is het onderzoek en de passie van de onderzoekers de beste manier om jongeren te stimuleren voor een wetenschappelijke studie- en beroeps carrière.

Deze beleidsdoelstelling zal aansluitend bij de andere beleidsdoelstellingen op een geïntegreerde wijze uitgevoerd worden.

Beleidsdoelstelling 4: Stimuleren van de instroom van jongeren in technische en wetenschappelijke studierichtingen.

Een volgehouden aandacht voor de problematiek van de instroom in technische en wetenschappelijke studierichtingen is van groot belang. Deze doelstelling zal het onderwerp zijn van het geïntegreerde actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek (2012 – 2020)¹⁹. Dit actieplan werd in samenwerking²⁰ met de beleidsdomeinen Werk en Sociale Economie en Onderwijs en Vorming in het najaar van 2011 uitgewerkt, o.a. met specifieke aandacht voor meisjes. De uitvoering van het geïntegreerde actieplan kan ook bijdragen tot het bereiken van de andere beleidsdoelstellingen.

Het verhogen van de instroom zal uiteindelijk ook een belangrijk neveneffect zijn van het nastreven van beleidsdoelstellingen 1, 2 en 3. Beleidsdoelstelling 3 geeft bovendien aan dat de bekommernis om de instroom niet enkel een kwantitatief maar ook een kwalitatief probleem is. Deze doelstelling kadert ook in het witboek “Nieuw Industrieel Beleid” (VIA).

Beleidsdoelstelling 5: Het versterken van de internationale uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen.

Het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen een grotere internationale uitstraling geven is een essentiële factor voor de noodzakelijke innovatieve kruisbestuiving. Doorbraken in de ‘speerpunt domeinen’ en in innovatieknooppunten gebeuren vandaag in een

---

¹⁸ Zie ook het op te stellen actieplan Integratiebeleid en het doelstellingenkader voor het Vlaamse Gelijke Kansenbeleid, Gender, OD.1, pagina 7

¹⁹ Zie ook 3.3

²⁰ Beleidsaanbeveling 4 Evaluatie beleid door Resource Analysis

internationale context²¹. Het aantrekken van buitenlandse onderzoekers, en het voldoende kansen geven van onze onderzoekers om buitenlandse ervaring op te doen kan een belangrijke stimulans zijn voor het stimuleren van loopbanen in de STEM-richtingen. Ook voor de valorisatie van wetenschappelijk onderzoek en innovatief potentieel in Vlaanderen, is die internationale uitstraling van cruciaal belang. We hebben meer rolmodellen nodig in Vlaanderen zoals bv. de onderzoeksinstelling IMEC die dankzij hun wereldwijde partnerships en internationaal toptalent onderzoek verricht in nanotechnologie dat tot de wereldtop behoort, of VIB dat hoogstaand biotechnologisch onderzoek gericht op mens, plant en micro-organisme verricht.

Daarom zal dit in eerste instantie een belangrijk aandachtspunt zijn bij het ontwikkelen van de hoger vernoemde overkoepelende communicatiestrategie rond wetenschap, technologie en innovatie. Ook buitenlandse best practices zullen hierbij beschouwd worden.

Daarnaast zullen de nodige inspanningen gebeuren op het vlak van kennisdeling over de grenzen heen. Wat betreft het Nederlandse taalgebied, kan gedacht worden aan een nauwe samenwerking met het Nederlandse Platform Wetenschapscommunicatie om expertise uit te wisselen inzake wetenschapscommunicatie. Het departement zal met de vertegenwoordiging in het Europese Zevende Kaderprogramma Science and Society de belangen van Vlaanderen inzake wetenschapscommunicatie vertegenwoordigen, een netwerk opbouwen en soortgelijke projecten en programma's in andere Europese landen op de voet volgen en waar mogelijk in projecten actief deelnemen.

Voor bekendmaking van Vlaams onderzoek kan een intensieve samenwerking worden uitgebouwd met de succesvolle Nederlandse Kennissite www.Kennislink.nl (bijlage 1 omschrijft expliciet hoe deze samenwerking tot stand zou kunnen komen²²). Een mogelijke piste op iets langere termijn zou erin bestaan deze site ook als Europees pilootproject voor te stellen, waardoor de bestaande informatie, na vertaling, niet enkel in Nederland en België maar in heel Europa verspreid wordt.

5. Project 'Impactvolle communicatie over wetenschap, technologie en innovatie (WTI) 2012-2014'

De bedoeling is om in Vlaanderen met een duidelijke boodschap niet alleen het imago van wetenschap en innovatie te verbeteren maar ook om de communicatie over de verschillende bestaande wetenschappelijke en wetenschapscommunicatieve initiatieven en instellingen te overkoepelen en beter op elkaar af te stemmen. Het moet onder meer duidelijk worden bij het grote publiek dat wetenschap, onderzoek en innovatie kort bij hun eigen leefwereld staan en noodzakelijke onderdelen zijn van de transformatie van de economie die nodig is.

Door meer en harmonieuzer te communiceren moet de impact van de communicatie over wetenschap, technologie en innovatie (WTI) vanwege de Vlaamse overheid en de WTI actoren vergroten. Hiervoor wordt een impactvolle en harmonieuze strategie en aanpak ontwikkeld die gehanteerd kan worden door alle betrokkenen voor gezamenlijke en eigen campagnes en andere communicatie over WTI. Om dit te bereiken wordt in 2012 een marketing- en communicatie aanpak ontwikkeld die vernieuwende elementen bevat en die aansluit bij de beleidsdoelstellingen inzake wetenschapscommunicatie voor de periode 2012-2014 (zie punt 4). Dit staat centraal in dit project.

---

²¹ Zie ook Europa 2020 en de verdere invulling van de VIA Doorbraak 'Innovatiecentrum Vlaanderen', conceptnota over de stroomlijning van het gericht innovatiebeleid.

²² Zie ook 3.2 en beleidsdoelstelling 1

5.1. Projectdoelstellingen en projectresultaten

Het project 'Impactvolle communicatie over WTI 2012-2014' vertrekt van de vijf beleidsdoelstellingen zoals geformuleerd in dit beleidsplan (zie punt 4). In het project worden vijf onderdelen onderscheiden, waarvan een overzicht van de opeenvolgende acties hierna toegelicht wordt.

Deel 1: Inventarisatie van WTI-actoren en beleidsmatrix

- Update van de inventarisatie van Vlaamse WTI-actoren, WTI-initiatieven
- Update van en visie over de impact- en effectmeting van bestaande WTI-initiatieven
- Opmaken en goedkeuren van een beleidsmatrix waarbinnen zo veel mogelijk acties van de verschillende partners, WTI-actoren worden gekaderd vanuit een top down benadering

Deel 2: Marketing- en communicatieplan WTI

- Bepalen van het gewenste imago, look en feel, zowel naar inhoud als vorm voor de totale uitvoering van het marketing- en communicatieplan WTI. Hierbij wordt rekening gehouden met het plan Vlaanderen in Actie (ViA-doorbraken, Pact 2020).
- Opmaken van een communicatiestrategie en -plan voor 2012-2014, rekening houdend met een keuze van acties uit de beleidsmatrix en eventuele nieuwe acties die zullen gefaciliteerd en/of gerealiseerd worden in uitvoering van het marketing- en communicatieplan en rekening houdend met de evolutie van een doelgroepenbeleid naar een diversiteitsbeleid
- Het opstellen van een evaluatiekader (criteria en methode) voor de evaluatie van communicatiestrategie –plan op termijn
- Uitwerken van concrete communicatie-instrumenten, richtlijnen en handboek incl. huisstijl voor al de betrokkenen bij de uitvoering van het marketing- en communicatieplan WTI
- Bepalen van een uitrolplan bij alle betrokkenen voor 2012-2014. Deze communicatie-instrumenten zullen duidelijk aansluiten bij de ViA-communicatie en bij het Merkbeleid Vlaanderen. Uitvoerende partners zullen in het kader van subsidiebesluiten en overeenkomsten worden opgelegd het ViA-logo te voeren.

Deel 3: Implementatie van communicatiestrategie en -plan

- Aansturen en opvolgen roll-out plan bij betrokkenen
- Uitwerken en uitvoeren overkoepelende campagnes
- Monitoring resultaten
- Continue bijsturing van het wecom-beleid

Deel 4: Opmaken van een interministerieel Actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek in 2012-2020

Er dient voldoende afstemming te zijn tussen dit interministerieel Actieplan en de ontwikkeling en uitvoering van communicatiestrategie en –plan in het kader van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2012-2014. Beleidsdoelstelling 4 van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2012-2014 zal vooral geconcretiseerd worden in het interministerieel Actieplan. Dit Actieplan wordt gecoördineerd door het kabinet van minister Smet en het departement Onderwijs & Vorming.

Deel 5: andere acties, plannen in het kader van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2012-2014

Eventueel nog te bepalen in de loop van het project

5.2. Projectorganisatie

Per deelproject worden een projecteigenaar en een projectmanager aangeduid:

Projecteigenaar voor de delen 1, 2, 3 en 5: departement EWI
Projecteigenaar voor deel 4: departement O&V

Projectmanager deel 1: Kabinet Lieten en departement EWI
Projectmanager deel 2: F.T.I vzw
Projectmanager deel 3: departement EWI
Projectmanager deel 4: Kabinet Smet en departement O&V

Als beslissingsorgaan is er een stuurgroep opgericht. Deze stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministers bevoegd voor Wetenschap en Innovatie en voor Onderwijs, van de departementen EWI en O&V, VRWI en vertegenwoordigers van relevante WTI actoren uit het veld. De stuurgroep bewaakt de kwaliteit van het geleverde werk en valideert de opgeleverde opdrachten in het kader van het marketing- en communicatieplan.

Samenstelling van de stuurgroep als beslissingsorgaan

Saskia Schatteman, Flanders DC, voorzitter
Dirk Van Melkebeke, EWI, ondervoorzitter
Dirk Boogmans / Danielle Raspoet, VRWI
Lucas Brion, Kabinet Smet
Pascal Cools, Flanders DC
Rita Dunon, O&V
Danielle Gilliot, Kabinet Lieten
Erik Jacquemyn, F.T.I
Philip Van Avermaet, EWI
Patrick Verjans / Lot Wildemeersch, Kabinet Lieten
Steven Vols, F.T.I

Robby Berloznik, IST (als waarnemend lid)

De stuurgroep koppelt over de resultaten terug naar de stuurgroep die zal opgericht worden in het kader van het interministeriële actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek 2012-2020. Mocht deze informatiedoorstroming onvoldoende gerealiseerd worden, kan de stuurgroep van het project aangevuld worden.

Als adviesorgaan wordt een brede werkgroep samengesteld. Deze werkgroep volgt de werkzaamheden van het project op en verleent advies. De stuurgroepvergaderingen worden voorbereid door en in samenwerking met deze operationele werkgroep. De leden van de werkgroep zijn medewerkers van leden van de stuurgroep, WTI-actoren, betrokken stakeholders.

Er is dus één werkgroep die als verschillende grote agendapunten heeft o.a. inventarisatie en beleidsmatrix, marketing opdracht, creatieve en communicatie opdracht, campagne opdracht. De leden van de werkgroep nemen deel aan die agendapunten die voor hen relevant zijn. Per agendapunt wordt bekeken wie het aanstuurt en er daarvoor best aanwezig is. De samenstelling van de werkgroep kan dus enigszins wisselen per agendapunt.

6. Bijlagen

1. Kennisdeling op het net: nota van het departement EWI over aanbeveling 31 en 33 van de VRWI inzake communicatie over wetenschap, technologie en innovatie in Vlaanderen.
2. Ontwikkelen van Beleidsscenario's gericht op de korte, middellange en lange termijn voor het beleid en de acties op het vlak van de popularisering van wetenschap, techniek en technologisch innovatie en dit op basis van een grondige analyse van het verleden, studie uitgevoerd door Resource Analysis, beleidssamenvatting.